

- выбраць аптымальны арыгінальны варыянт задумы для далейшай яго распрацоўкі;
- генсрыраваць новыя ідэі ў абраным напрамку да канчатковага ажыццяўлення задумкі творчай работы.

Дз'ячэнка В.С.,
дацэнт

АСНОЎНЫЯ НАКІРУНКІ ПАВЫШЭННЯ ЭФЕКТЫЎНАСЦІ ПІ АЦЭСУ ПРАФЕСІЙНАГА НАВУЧАННЯ СТУДЭНТАЎ

Прафесійнае навучанне можна ахарактарызаваць як мэтанакіраваны працэс стымулявання энсінняй і ўнутранай актыўнасці навучаемага пры фарміраванні ў яго прафесійных ведаў, навыкаў, уменняў і якасцей асобы, уласцівых дадзенай спецыяльнасці. Яны забяспечваюць паскораную адаптацыю спецыяліста да ўмоў працы і дасягненне поспеху ў ёй. Зыходзячы з гэтага, задачай выкладчыка з'яўляецца забеспячэнне перадачы навучэнцу інфармацыі (гэта не толькі вусныя паведамленні якія мы адносім да выніку кожнай працэдур, што вызначас выбар некалькіх варыянтаў з многіх магчымых) у патрэбным аб'ёме, у патрэбны час і ў патрэбнай форме. Эфектыўнасць рашэння гэтай задачы выкладчыкам магчыма пры рэалізацыі ў працэсе навучання наступных праблем.

- Асноўная мэта выкладчыка заключаецца ў скарыстанні такой сістэмы стандартаў апянявання дзейнасці, якая забяспечвае яе эфектыўнасць.

Калі няма стандартаў прафесійнай дзейнасці, кожную змену дзейнасці п'яжка растлумачыць. У рэалізацыі гэтай мэты ёсць тэарэтычныя і практычныя цяжкасці. Яны перш за ўсё звязаны з пошукам крытэрыяў, якія апісваюць заданні ў працэсе навучання, уключаючы эфектыўнасць іх выканання, якасць і дакладнасць вынікаў, працягласць работы, памылкі, адказы і затрымкі.

- Выбар аптымальных сродкаў навучання, якія забяспечваюць дасягненне мэт прафесійнай падрыхтоўкі ў найкарацейшы час і з мінімальнай затратай сілы навучэнца. Адною з цяжкасцей працэсу навучання прафесіі тут выступае разнастайнасць і рознабаковасць вывучаемых тэм, пры гэтым іх узасмазалежнасць не здразу прыкметна для навучэнца.

- Станоўчы перанос вынікаў навучання на прафесійную дзейнасць спецыяліста.

Рашэнне вышэйазначаных праблем праводзіцца ў вучэбных курсах «Асновы менеджменту» і «Асновы прадпрыемальніцтва». Засвоіўшы гэтыя курсы, спецыяліст атрымае

рэальныя веды і спосабы прыняцця па якіх развівае бізнес з пункту гледжання мэнэджэра (розных узроўняў кіравання), а таксама ўладальніка ўласнага працпрыемства. Акрамя таго, названыя вывучаемыя курсы разлічаны не толькі на забеспячэнне эфектыўнасці навучання для работы ў сферы культуры, але і ў іншых галінах народнай гаспадаркі Рэспублікі Беларусь.

Гліннік Т.М.,
дацэнт

ВЫВУЧЭННЕ ГІСТАРЫЧНА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ ЯК СПАСАБ РЭАЛІЗАЦЫІ ПРАФЕСІЙНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВЫКЛАДЧЫКА І СТУДЭНТА

Матэрыяльная і духоўная культура, з'яўляючыся важнейшай часткай нацыянальнай спадчыны, заўсёды была адным з асноваўных накірункаў фарміравання самасвядомасці народа, яго суверэнітэту, дзяржаўнасці. Трэба адзначыць, што рэалізацыя гэтага накірунку ў нашай рэспубліцы праходзіць вельмі п'яжка, таму што, як сведчаць статыстычныя звесткі і сацыялагічныя апытанні, мы маюць цэннім і выкарыстоўваем магчыну мову, родную гістарычна-культурную спадчыну.

Прайшло больш за два гады з дня прыняцця закона Рэспублікі Беларусь «Аб ахове гістарычна-культурнай спадчыны», у якім зроблены захады да вызначэння асноўных яе паняццяў, шляхоў па стварэнню неабходных умоў духоўнага, інтэлектуальнага і эканамічнага развіцця грамадства. Да гэтага часу, на жаль, мы нідэ не знойдзем азначэння, што такое спадчына. На гэта пытанне спрабуе адказаць Адам Мальдзіс у артыкуле «Спадчына - наш неацэнны скарб», напісаным у 1989г.: «... гэта ўсе тыя скарбы духоўнай і матэрыяльнай культуры, якія засталіся нам ад папярэдніх пакаленняў і якія мы, збярогшы і памножыўшы, павінны, абавязаны перадаць сваім нашчадкам» (Мальдзіс А. І аживаюць спадчыны старонкі// Выбраное. - Мн.: Маст. літ., 1994. - С.18).

І да сённяшняга дня вырашаецца пытанне, як зрабіць «беларусамі саміх беларусаў» (па трапнаму выразу А.Мальдзіса), як развіць нацыянальны менталітэт у самых розных сферах, і ў першую чаргу - у адукацыйнай.

У праграме падрыхтоўкі мэнэджэраў сацыякультурнай сферы ёсць курс «Культурна-гістарычная спадчына беларусаў». Мізэрная колькасць гадзін практыкуму, на наш погляд, патрабуе ад выкладчыка і студэнта валакай падрыхтоўкі і сапраўднага майстэрства, каб выявіць рэзервы ўдасканалення педагагічна-вучэбнай дзейнасці па выпрацоўцы ўменняў і

навыкаў педагогічных зносін. Асноўнымі відамі заняткаў сталі экскурсіі ў музеі, наведванні ўстаноў, звязаных з аховай і захаваннем гістарычна-культурнай спадчыны, з далейшым абсеркаваннем усяго ўбачанага і пачутага. Менавіта тут выяўляецца магчымасць фарміравання як калектыўнага, так і асабістага мыслення, светапогляду, творчага падыходу і аптымізацыі ўсяго навучальнага працэсу. Разнастайнасць заданняў для напісання рэферата па выбранай студэнтам тэме стымулюе раскрыццё асобы студэнта, дае магчымасць выкарыстаць набытыя ўменні і навыкі, убачыць перспектыву іх прымянення у сваёй будучай прафесійнай дзейнасці па вырашэнні пытанняў бізнесу і прадпрымальніцтва ў сферы культуры. Творчая садружнасць студэнтаў з вядучымі фірмамі Беларусі (напрыклад, Дайнова, Лада-ОМС і інш.) дае падставы выказаць лічырую ўпэўненасць, што пакуль будзе беларускі народ, будзе не толькі беларуская культура, але і беларускі бізнес, беларускія адраджэнцы-прадпрымальнікі з ліку мэнэджэраў сацыякультурнай сферы, падрыхтаваных у Беларускім універсітэце культуры.

Варапылаў А.К.,
дацэнт

СІСТЭМНАСЦЬ ЯК ЯКАСЦЬ ПРАФЕСІЙНАЙ СВЯДОМАСЦІ СТУДЭНТАЎ

Аналіз прафесійнай свядомасці сацыякультурных работнікаў сведчыць аб яе няпоўным, недастатковым фарміраванні ў перыяд навучання ва універсітэце культуры. Прычын тут многа: а) адсутнасць агульнай канцэпцыі ў падрыхтоўцы спецыялістаў; б) неразуменне кожным асобным выкладчыкам свайго ўкладу ў выхаванне сацыякультурнага работніка; в) адсутнасць сістэмных сувязей паміж асобнымі «часткамі» ведаў і інш. Таму асноўная праблема заключаецца ў наладжванні ўзаемадзеяння паміж выкладчыкамі, якія даюць студэнтам неабходныя веды. Часта аб'ект вывучэння быў адзін, а падыходы да яго тых ці іншых навук розныя. Студэнту можа здавацца, што ён павядамаляма выкладчыкам ад кагосьці ўжо чуў. Гэта прыводзіць да скрытай ці яўнай незадаволенасці студэнтаў, а выкладчыкі дарэмна шукаюць дубліруючыя дысцыпліны. Зыходзячы з вышэйсказанага, трэба звярнуць пільную ўвагу на вырашэнне дадзенай праблемы. Метадычнымі задачамі ў гэтым накірунку з'яўляюцца наступныя:

1) вызначэнне выкладчыкам сваёй «часткі матэрыялу», якая неабходна студэнту ў яго практычнай дзейнасці;

2) высвятленне спецыфікі аб'ёму ведаў і іх сувязей з іншымі дысцыплінамі;

3) «убудоўванне» гэтага аб'ёму ў цэласную прафесійную свядомасць студэнта.

Калі гэтыя задачы будуць выконвацца, тады ў студэнтаў будзе фарміравацца цэласная прафесійная свядомасць, якая адпавядае прыцыпу неабходнасці і дастатковасці атрыманых ведаў.

Калачова І.І.,
аспірантка

МЕСЦА БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЙ ПЕДАГОГІКІ ў ПАДРЯХТОЎЦЫ САЦЫЯЛЬНЫХ ПЕДАГОГАЎ

Важнейшымі асаблівасцямі ў падрыхтоўцы сацыяльных педагогаў, на наш погляд, з'яўляюцца фарміраванне ў іх ведаў па беларускай народнай педагогіцы (этнапедагогіцы) і ўменне выкарыстоўваць гэтыя веды ў практычнай дзейнасці.

У наш час народная педагогіка можа дапамагчы сацыяльнаму педагогу зарыентавацца на прыклады гуманых шляхоў фарміравання лепшых чалавечых якасцей. Не валодаць асноўнымі прыёмамі і метадамі этнапедагогікі - значыць падсякаць карань педагогічнай навукі, бо народная і навуковая педагогіка - адно дрэва выхавання чалавек. У курсе беларускай народнай педагогікі могуць вывучацца наступныя пытанні: гісторыя народнай педагогікі; асноўныя сродкі народнай педагогікі; спосабы і прыёмы выхавання асобы; пытанні працоўнага, разуמוвага, маральнага, рэлігійнага, эстэтычнага, патрыятычнага, фізічнага выхавання; сямейныя этнапедагогічныя традыцыі беларусаў і інш.

Асноўныя віды заняткаў - лекцыі, семінары, практыкумы, самастойная праца.

Змест лекцый павінен быць насычаны ідэямі, рапрацаванымі вядомымі беларускімі навукоўцамі Д.Г.Булгакоўскім, М.В.Доўнар-Запольскім, Я.Ф.Карскім і інш., а таксама ідэямі прац сучасных навукоўцаў - этнографуў, фалькларыстаў, філолагаў.

Семінары павінны адлюстроўваць асноўныя ідэі лекцыйнага матэрыялу, на іх абавязковым з'яўляецца выкарыстанне дадатковай літаратуры, наглядных сродкаў. Формы семінарскіх заняткаў могуць быць наступныя: круглыя сталы, дыскусіі, дзелавыя гульні, пазнавальныя гульні і інш.

Практыкумы павінны адпавядаць мэтам, якія распрацаваны ў лекцыях і ў час семінараў; абавязковай адметнасцю практыкумаў павінен быць улік асаблівасцей сацыякуму. Адным з аспектаў практычнай працы са студэнтамі можа быць распрацоўка, напісанне і пастаноўка сцэ-